

VOORWOORD

De vakantieperiode is voor de meesten van ons voorbij. De verschillende werkgroepen zijn weer volop bezig of bezig gebleven in de zomer. Al een aantal keren is in de Scharrelaar onze internetsite www.natuurbeschermingsvereniging.nl vermeld.

Het is nu ook de bedoeling dat je daar de Scharrelaar op terug kunt vinden. Een ander punt is nog steeds dat werkgroepen die activiteiten ondernemen en dit willen vermelden in de pers dit via onze P.R. Jannie Niehoff moeten doen. Dit geldt eveneens voor gegevens voor onze internetsite. Om de vragen van verschillende leden over het verloop van de ledencontactvergadering hier een vermelding van de agenda zoals hij maandelijks gebruikt wordt.

Agenda ledenvergadering

1. Opening
2. Mededelingen
3. Ingekomen stukken
4. Notulen vorige ledenvergadering
5. Werkgroepen
  - **Jeugd**
  - **14+**
  - **Planten**
  - **Ringwerk**
  - **Weidevogels**
  - **Roofvogels**
  - **Vlinders**
  - **Ruimtelijke ordening**
  - **Zoogdieren**
  - **Redactie**
  - **Natuurreizen**
6. Wat komen gaat
7. Rondvraag
8. Pauze & lezing
9. Sluiting

Verder wens ik jullie namens bestuur en redactie veel leesplezier.

Jan Vos

- 01-11-2005 Coördinatorenvergadering werkgroepen. Inforuimte SBB. 20.00 uur.
- 07-11-2005 Ledencontactvergadering in Pannekoekhuis Beugelen. Na de pauze lezing Polenreis.
- 28-11-2005 Werkgroep R.O. Inforuimte SBB. 20.00 uur.
- 12-12-2005 Ledencontactvergadering in Pannekoekhuis Beugelen. Spreker nog niet bekend.
- 02-01-2006 Ledencontactvergadering in Pannekoekhuis Beugelen. Nieuwjaarsreceptie, spreker nog niet bekend.
- 06-02-2006 Ledencontactvergadering in Pannekoekhuis Beugelen. Na de pauze lezing van Chris Pit met als onderwerp: "Met Pit op pad door het land van Bart"
- 06-03-2006 Jaarvergadering in Pannekoekhuis Beugelen.
- 03-04-2006 Ledencontactvergadering in Pannekoekhuis Beugelen. Na de pauze lezing van Gerlof de Roos over de Falklandeilanden.
- 01-05-2006 Ledencontactvergadering in Pannekoekhuis Beugelen. Na de pauze lezing van Henk Teunissen.
- 05-06-2006 Ledencontactvergadering.

JEUGDAGENDA

- 2005:
- 15 oktober: Heidezuivering
- 19 november: 2 uur inforuimte SBB. Braakballen uitpluizen + een spel
- 2006:
- 14 januari: nieuwjaarsbijeenkomst met o.a. dia's van het jaar 2005

OVERZICHT VAN TERUGGEMELDE GERINGDE VOGELS

- PIMPELMEES** nr. AG.39.276, geringd als pull in nk. 0230045 't Schot, Bosw. Staphorst op 24 mei 2003.(nest van 12 pull)
- Op 19-03-2005 door kat gedood te Surhuisterveen, Fr. Gemeld door Hans v.d. Broek uit Surhuisterveen. Afstand 56 km.
- BONTE VLEGENVANGER** nr. AG. 47.276, geringd als pull in nk. H59, Haardennen, Balkbrug op 03 juni 2003.
- Op 30 apr. 2005 en op 27-05-2005 te Arrien gecontroleerd door L. Oudejans van CES-project. Afstand 10 km.
- ZWARTE MEES** nr. AG.48.586, geringd als pull op 10 mei 2004 in nk. 55a, Vossenburcht te IJhorst, route 29.
- Op 12 apr. 2005 gepakt door een kat te Kievitshaar, Balkbrug. Afstand 4 km. Melder H.F.J. Swüste, Kievitshaar 6a.
- BOOMKLEVER** nr. V.130.277 geringd als pull op 15 aug. 2002 in nk. 3, Havixhorst.
- Op 05-05-05 en 14-05-05 gecontroleerd te Arrien door CES-project, Arrien-Melder: Leo Oudejans. Afstand 23 km. Het bleek een vrouwtje te zijn.
- STEENUIL** nr. 3.542.681, geringd op 13-06-98 als pull in steenuilkast bij Tissing, te Ansen, 't Steegje nr. 3. Referentie Vogelwacht Uffelte. (v. Vemden).
- Op 06-05-95 gecontroleerd in st.kast te Loil, Oude Maatsestraat. Gemeld door M. Hageman van RAS-project Didam. Aldaar werd op 09-02-2002 en 05-05-04 dezelfde vogel andermaal gecontroleerd in broedkast. Afstand 92 km.

KERKUIL nr. 5.355.417 geringd als volgr. met broedsel in kast te Dwingeloo door Johan de Jong uit Ureterp op 13-6-2002.

Op 07.03.2005 dood, binnengevlogen, te Staphorst. Afstand 24 km.

KERKUIL nr. 5.371.025, geringd op 29-06-2001 als pull te WIJSTER in kast J.L. Paping.

Op 23-06-05 dood in nestkast te Wijster. Afstand 2 km. Melder Freddy Mager, Tiendeveen.

KERKUIL nr. 5.383.059 geringd op 08-06-04 als pull in kast K281, de Meele, Nieuwleusen.

Op 25-07-05 verkeersslachtoffer te Almelo. Afstand 37 km. Melder AID Groesbeek.

KERKUIL nr. 5.383.136 geringd als pull op 31-05-04 in kast Veuger, Kerkenveld.

Op 19-04-2005 tegen een gebouw doodgevlogen te Nieuw Annerveen. Afstand 48 km.

KERKUIL nr. 5.384.288 geringd als pull op 23-06-2004 te Kippenburg-Oudemirdum door ringer W. Louwsma te Elahuizen.

Op 02-03-2005 binnengevlogen te Workum. Afstand 14 km. Dood.

KERKUIL nr. 5.385.379 geringd als pull in kast van A. Dragt te Den Westershuis, Balkbrug op 12 juli 2004. Ref. Natuurwerkgroep De Reest.

Op 17 juni 2005 broedend aangetroffen in uilekast te Babberich, De Steeg Gld. door Hageman van RAS-project Didam. Afstand 81 km.

KERKUIL nr. 5.375914, geringd als pull op 16-06-2004 te Oosterland (Zld) door ringer M. v.'t Hof.

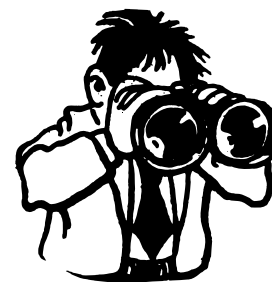
Op 17-11-2004 vers dood gevonden als verkeersslachtoffer in de prov. Murcia, Spanje. Afstand 1673 km. (OHV nr.105)

KERKUIL nr. 5.320638, geringd als pull op 12-06-2003 op het Kamper-eiland door VRS Zwarte Meer.

op 06-06-2004 verkeersslachtoffer op de autoweg bij Landshut Niederbayern Duitsland. Afstand 611 km.

Dit was de oogst van de laatste maanden, zij het een schrale. Blijf toch letten op die vogelpootjes.

Vogelringstation GO8 Blaauw
Jac. Mussche, coördinator

VELDWAARNEMINGEN

Het is fijn vele waarnemingen te ontvangen, maar ik heb de indruk dat jullie nog veel meer ontdekken. Graag krijg ik nog meer kaartjes, telefoontjes en e-mails. De "oogst" van deze keer:

Vogels:

Boomvalk
14-07-2005

1 ex. Boswachterij Staphorst, Ganzeplas. Waarnemers Anton Schuring en Berend Witte

Bruine kiekendief
28-08-2005

1 ex. Fietspad tussen Hasselt en Zwartsluis. Waarnemers Wil en Ok v.d. Leij

Wespendief
juni/juli 2005

Meerdere keren waargenomen uitgegraven wesp- en hommelnesten, waarschijnlijk door Wespendief. Staphorst, industrieterrein De Eschen 2. Waarnemer Jan Dunnink

Zwarte specht
22-04-2005
22-05-2005

1 ex. IJhorst, Witte Bergen. Waarnemer Harry van Wijk
Broedgeval. Boswachterij Staphorst, vak 4. Waarnemer Harry van Wijk

23-05-2005

1 ex. Boswachterij Staphorst, vak 8 nk 79. Waarnemer Harry van Wijk

Kleine bonte specht
04-06-2005

Broedgeval. Boswachterij Staphorst, Zwarte Dennen. Jongen gehoord. Waarnemer Harry van Wijk

Nachtzwaluw
16-08-2005

1 paartje en 1 niet-vliegvlug jong, dus broedgeval. Boswachterij Staphorst, Vier Bergen. Waarnemers Harm Bloemhof en Jaap Padding.

21-08-2005

1 ex. Boswachterij Staphorst, Zwarte Dennen. Waarnemer Harry van Wijk

Patrijs juni/juli 2005	meerdere keren waargenomen 2 koppels met jongen. Staphorst, industrieterrein De Eschen 2. Waarnemer Jan Dunnink	Geelgors juni/juli 2005	meerdere keren waargenomen 5 paartjes. Staphorst, industrieterrein De Eschen 2. Waarnemer Jan Dunnink
Tapuit 2005	meerdere ex. Balkbrug, Westerhuizingerveld op mijn land (boomkwekerij). Mondelinge mededeling Aalt Mostert	Putter juni/juli 2005	meerdere keren waargenomen ouden met jongen. Staphorst, industrieterrein De Eschen 2. Waarnemer Jan Dunnink
Roodborsttapuit 25-04-2005	1 ex. Boswachterij Staphorst, Vier Bergen. Waarnemer Harry van Wijk	Oeverzwaluw juni/juli 2005	meerdere keren waargenomen 20 holen bewoond in zandafgraving. Staphorst, industrieterrein De Eschen 2. In week 23 zijn deze verstoord door zand afgraven. Waarnemer Jan Dunnink
Koekoek 24-04-2005	1 ex. De Wieden. Waarnemer Harry van Wijk	Bonte vliegenvanger 11-04-2005	1 ex. Boswachterij Staphorst, vak 60 bij nk 281a. Waarnemer Harry van Wijk
26-04-2005	1 ex. Staphorst, Grote Staphorster Stouwe, reverts SBB. Waarnemer Harry van Wijk	Vlinders: Kolibrievlinder 07-06-2005	1 ex. IJhorst, Sparrenlaan 23. Koud weer, ong. 12 gr. Waarnemer Freek Bult
Wielewaal 07-05-2005	1 ex. Zuidwolde, Takkenhoogte. Waarnemer Albert Dragt	Eikenpage 14-07-2005	72 ex. Boswachterij Staphorst op Vuilboom langs fietspad Ganzenplas. Waarnemers Anton Schuring en Berend Witte.
24-06-2005	1 ex. Boswachterij Staphorst, vak 60. Waarnemer Harry van Wijk	Heideblauwtje 30-08-2005	1 ex. Boswachterij Staphorst, Vier Bergen (route Albert van Elp). Waarnemer Wil v.d. Leij
02-07-2005	2 ex. Zuidwolde, Wildenberg. Waarnemer Albert Dragt	Reptielen: Adder 11-08-2005	1 jong vrouwelijk ex. Boswachterij Staphorst, Vier Bergen. Waarnemers Plantenwerkgroep
Boomleeuwerik 02-07-2005	1 ex. Zuidwolde, Wildenberg. (2 jaar niet gehoord, nu wel weer) Waarnemer Albert Dragt	18-08-2005	1 vel. Boswachterij Staphorst, Vier Bergen. Waarnemers Plantenwerkgroep
Ijsvogel juni 2005	1 ex. doodgevlagen tegen raam. IJhorst, Heerenweg 37 (werkplaats Gruppen). Waarnemer Harry van Wijk	Zoogdieren: Eekhoorn 23-08-2005	1 ex. Rouveen, op de Oude Rijksweg t.o. nr. 509. Verdween naar de overburen in een houtsingel. Nog nooit hier gezien. Waarnemer Evert Padberg.
16-08-2005	1 ex. Zwolle, Zwartewater. Waarnemer Wil vd Leij		
02-09-2005	1 ex. IJhorst, Callenfelsweg, bij vijver in de tuin. Waarnemers R. Roo en A. Nijsing		
Goudvink 24-07-2005	2 ex. Staphorst, in de tuin. Waarnemer Henk Wind		
Groenling 24-07-2005	1 ex. Staphorst, in de tuin. Waarnemer Henk Wind		
Kneu juni/juli 2005	meerdere keren waargenomen groep van 200 ex. Staphorst, industrieterrein De Eschen 2. Waarnemer Jan Dunnink		
Gele kwikstaart juni/juli 2005	meerdere keren waargenomen paartje met 4 jongen. Staphorst, industrieterrein De Eschen 2. Waarnemer Jan Dunnink		

De hartelijke groeten, Jan Paasman, Iepenlaan 7, 7707 BB Balkbrug, tel.: 0523 – 657371 e-mail: jan_janny_paasman@hotmail.com

NESTKASTONDERZOEK 2005

Controleurs: H. Bloemhof en
J. Dunnink Route nr.27
Aantal nestkasten: 68

Object: Carstenbos, J. Dunnink.
Bewoond: 44 nestkasten
Onbewoond: 24 nestkasten

Vogelsoort	totaal aantal legsels (1+2)	totaal aantal succesvolle legsels	totaal aantal 1ste legsels
Koolmees	27	25	24
Pimpelmees	13	12	12
Bonte vl.vanger	15	13	15
Glanskop	1	1	1
Gekr.roodstaart	2	1	1
Zwarte mees	1	1	1
Totaal	59	53	54

NESTKASTONDERZOEK 2005

controleur: L . Blaauw
Route nr.127.
Aantal nestkasten: 35

Object : Carstenbos-punt,
Bewoond: 23
Onbewoond: 12

Vogelsoort	totaal aantal legsels (1+2)	totaal aantal succesvolle legsels	totaal aantal 1ste legsels
Koolmees	5	5	5
Pimpelmees	8	6	8
Bonte vl.vanger	9	7	9
Glanskop	1	1	1
Totaal:	23	19	23

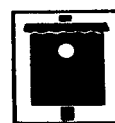
VERSCHILLENDE SOORTEN NESTKASTEN
ZIJN VERKRIJGBAAR BIJ:

Klaas Koobs   Smitserf 21
7951 JN Staphorst
tel: 0522 - 468202

NESTKASTONDERZOEK 2005

controleur: H . Stegeman
Route: 28
Aantal nestkasten: 28

Object : Tissingbos
Bewoond: 22
Onbewoond : 6

Vogelsoort	totaal aantal legsels (1+2)	totaal aantal succesvolle legsels	totaal aantal 1ste legsels
Koolmees	5	5	5
Pimpel	8	7	8
Bonte vl.vanger	7	6	7
Glanskop	1	1	1
Ringmus	1	0	1
Totaal:	22	19	22

Nest buizerd met 2 jongen.

WAARNEMINGEN WAAROVER MEN ZICH KAN VERHEUGEN**Een bijzondere waarneming; de nachtzwaluw**

Eind juli waren de eerste bloemen van de struikheide in de Staatsbossen te zien. Daarna heb ik bij Staatsbosbeheer telefonisch toestemming gevraagd en gekregen om een bijenvolk op de heide te plaatsen. Op een mooie avond in de eerste week augustus één volk van de bijenstal gehaald en naar de heide gebracht. Om de kast wat verdekt op te stellen heb ik deze op een kruiwagen geplaatst en 50 meter door de heide getorst en achter een grove den opgesteld. Het kan nog wat worden wanneer de dracht goed is en de kast vol is met heidehoning, maar goed, dat is een latere zorg. Vanwege het regenachtige weer ging ik om de 2 dagen het bijenvolk suikerwater bijvoeren om de bijen de drachtloze periode door te helpen. Zo ook op dinsdagavond 16 augustus ging ik bepakt en gezakt naar het volk. Na intensief te werk zijn gegaan sloot ik de bijenkast, draaide mij om en keek recht in de ogen van SBB medewerker J.P. die mij vroeg de vergunning te tonen, maar ja die had ik na een telefonische toezegging niet. Na enig uitleg kon hij mijn verhaal accepteren. Gezamenlijk liepen wij door de heide terug toen plotseling na ca. 15 meter twee vogels pal voor onze voeten opvlogen en even verderop de heide indoken. In een flits deden de opvliegende vogels ons denken aan een paar torenvalken. We draaiden onze hoofden naar rechts waar de vogels opvlogen en zagen op de grond, bijna onzichtbaar, tussen een paar dode berkenstammetjes een jonge Nachtzwaluw en begrepen een paar

Nachtzwaluw ouders te hebben overrompeld. Een bijzondere waarneming! We hebben de jonge vogel even op afstand bekeken en zijn doorgelopen. De voorgaande keren dat ik naar de bijen ging moet ik bijna over de vogels zijn gestruikeld.

Twee avonden later, nog steeds te koud en nat weer, ging ik wederom naar de bijen en liep min of meer met een bocht om de nestplaats heen en keek links over mijn schouder naar de berkenstammetjes en zag geen bijzonderheden. Na de kast te hebben geïnspecteerd liep ik terug en plotseling vlogen drie Nachtzwaluwen van de zojuist bekeken berkenstammetjes. De een was duidelijk kleiner dan de andere twee; dus het jonge exemplaar kon vliegen. Een ouder met jong doken een tiental meters verderop de heide in en een exemplaar vloog voor mij uit een boom in om daarna in de omgeving te verdwijnen.

Ook H.v.W. wilde wel eens kennismaken met deze toch wel bijzondere vogels en liep enkele dagen later met mij mee naar mijn bijenvolk. Op gepaste afstand sloeg hij mijn handelen gade. Plotseling sprintte hij zeer snel weg richting ons vervoermiddel en wat kon hij lopen! Wat bleek: een paar bijen stelden geen prijs op zijn nieuwsgierige aanwezigheid en achtervolgden hem op zijn vlucht. De daarop volgende dagen werd hij nog steeds herinnerd aan het voorval door een lichte zwelling in zijn nek. Die avond zagen wij overigens geen Nachtzwaluw. De volgende avond was hij, opgepaste afstand van de bijen, omstreeks 21.15 uur getuige van een rondvliegend exemplaar.

De Nachtzwaluw is 's nachts actief en vangt in de vlucht insecten, zoals nachtvlinders, waarbij de buitengewoon grote mondholte als fuik dient. Geeft voorkeur aan open bosgebieden, in Nederland vooral droge, lichte dennenbossen, brandvlakten, naaldboutaanplant, heidevelden en kaalslag. Legt de eieren op de grond zonder nest. Trekt in augustus-september naar tropisch Afrika en komt in april-mei terug en is zeldzaam in Nederland.

Volgens L. Blaauw is het wel 30 jaar geleden dat een broedgeval in de Staatsbossen is vastgesteld.

Of er nu veel, weinig of geen heidehoning wordt geoogst, deze bijzondere waarneming maakt alles goed.

Harm Bloemhof

Vier jonge Dassen en een Steenmarter

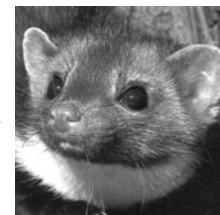
Vrijdag 24 juni maakte ik 's avonds rond tien een tochtje op de fiets door Carstenbos in IJhorst. Plotseling op de blauwe route kwam in de verte iets huppelend en rennend mij tegemoet. In een flits dacht ik: "wat loopt die kat raar" en stapte van mijn fiets. Mijn tegenligger stopte ook, liep het bos in en ik herkende het dier als een jonge das. Voordat ik op de fiets stapte keek ik naar rechts, het vervolg van de blauwe route, en zag tot mijn verbazing

op ca. 15 meter afstand drie jonge dassen wegsprinten. Kennelijk waren ze gezamenlijk de blauwe route aan het verkennen...

In de wetenschap dat gevestigde dassen vaak gebruik maken van de zelfde route (denk aan de dassentunnels) heb ik twee avonden later op de zelfde locatie en tijd, onder de wind, mij verdekt opgesteld om te zien of de situatie van twee avonden eerder zou worden herhaald, maar helaas...

Rond een uur of 11 hoorde ik in mijn nabijheid het alarm 'getik' van een merel en draaide mijn hoofd richting het getik. Op dezelfde plaats waar twee avonden daarvoor de jonge dassen wegsprinten stond op zo'n 15 meter afstand van mij, op z'n achterpoten, een Steenmarter mij te bespieden.

Na het oogcontact draaide hij zich om en vervolgde nonchalant de blauwe route mij alleen in het donker achter latend. Een toch wel heel bijzondere waarneming.

Harm Bloemhof

Een Zomer Tortel

Begin juni werd ik door een buurvrouw benaderd met de mededeling dat een niet vliegvlugge Turkse Tortelduif op het trottoir zat met het verzoek de vogel hulp te bieden. Ik heb de jonge duif voor verzorging meegenomen naar huis. Na de jonge vogel een week te hebben verzorgd, de linkerpoot van een ring laten voorzien, daarna los gelaten vloog hij meteen het dak op van ons huis; hij was de vliegkunst inmiddels machtig. Doordat de jonge duif door de ouders niet meer van voeding werd voorzien, verplichtte ons om graan aan te bieden wat wij dagelijks in de namiddag op het gazon uitstrooien.

Het graan trekt andere vogels zodat onze Turkse een hele vriendschaar om zich heen heeft verzameld van dagelijks een 10-tal Turkse Tortels en tussen de 20 en 30 huismussen.

Rond 16.00 uur zit de hele vogelschare in de directe omgeving te wachten op het aangeboden voer.

Op 16 juni vertoonde zich in het gezelschap van de Turkse Tortel een schichtere, jonge, inmiddels zeldzame, Zomer Tortel, vroeger Tortelduif genaamd. Is iets kleiner dan een Turkse Tortel. De bovenzijde is roodbruin, heeft donkere ondervleugels, korte spits toelopende staart en donkere halsvlek. Komt voor in cultuurlandschap met bosschages en grote bomen. Op broedplaats vaak teruggetrokken leefwijze. De Zomertortel is een zomergast en overwintert in Afrika. Trekt weg vanaf augustus en komt in april weer terug.

Maar... gezien het gedrag voelt de jonge vogel zich goed thuis tussen de Turkse Tortels. Zit tijdig in de buurt van de voerplaats zijn veren te poetsen,

is elke dag van de partij en laat zich niet meer zo makkelijk door de Turkse Tortels verjagen als in het begin.

Op 22 augustus hebben wij de Zomer Tortel voor het laatst op de voerplaats gezien en gaan er vanuit met soortgenoten vertrokken te zijn naar warme streken in Afrika. Hopelijk lukt het alle gevaren tijdens de trek te trotseren en volgend jaar als broedvogel terug te keren naar IJhorst. Mogelijk zien we hem nog eens op de voerplaats bij ons terug in de tuin.

Het hele gebeuren heeft er toe geleid dat wij dagelijks het hele gezelschap van voer voorzien om ze de komende winter door te helpen, wat wij graag doen. De huismussen zitten na het voederen te twinkelen (lees natafelen) in een naast de voerplaats staande Hulststruik. Wij genieten van het hele schouwspel.

Harm Bloemhof

BIOLOOG BIJ NACHT EN ONTIJ

Ornitholoog Gerlof de Roos promoveerde op een proefschrift over de invloeden van recreatie op strandlopers op Vlieland. Hij stelde vast dat badgasten een sterke invloed op de vogels kunnen hebben. De dieren zitten veel liever in het luidruchtige militaire schietterrein De Vliehors. Daar laat de mens zich tenminste zelden zien.

„Straaljagers maken wel veel lawaai, maar daar wennen vogels aan", verduidelijkt De Roos. „Toen ik dat in '81 beweerde, waren de reacties nogal heftig: „hoe kun je dat nou toch zeggen?" De feiten tellen zwaarder. „Er broedt hier ieder jaar een scholekster op het helikopterveldje. Zo'n vogel ervaart dat als een rustig terreintje. Toeristen die continue voorbijlopen, dat vinden ze veel erger."

Al twintig jaar bestudeert bioloog Gerlof de Roos van Vlieland de steenloper en de paarse strandloper. De zoon van een Leeuwarder molenbouwer vangt ze bij nacht en ontij op de strekdammen aan het strand. Gek genoeg dankt de vogelkundige zijn geuzennaam aan een plant: 'Mosje'.

Nieuwe maan. Het is aardedonker op het strand van Vlieland. Het fletse vuurtorenlicht piekt maar net boven de duintoppen uit. Met een aftands schepnet in zijn hand toffelt bioloog Gerlof de Roos (64) door het kille zand. Achter hem draagt Wietze Minnema een leeg sinaasappelkistje mee. Bij een strekdam beklimt het duo de glibberige basaltblokken. Het is stil bij de zee.

Al turend in de duisternis schuift De Roos de dam af, naar de plek waar de golven breken. Dan flitst een felle lamp door de nacht. Drie, vier vogels vliegen op, een vijfde blijft onder het net zitten. De Roos pakt het vleugel-

diertje en komt er voorzichtig mee terug. Met een vinger streelt hij nog even de buikveren van de paarse strandloper.

„Prachtig hè", fluistert de Vlieland, als hij zijn vangst in het kistje stopt. Al jaren trekt De Roos er bij nacht en ontij op uit. Duizenden strandlopers en steenlopers heeft hij gevangen. Als de beesten in het donker tussen de stenen naar zeepokken, kokkels en krabbetjes scharrelen, verrast de bioloog ze met zijn zoeklicht. Verblind door de lichtbundel blijven de vogels zitten. Het schepnet doet de rest.

Iedere keer is De Roos opnieuw verguld. Hij weegt de vogels, meet ze en ringt ze. Het geslacht, de vleugellengte, de kleur, alles wordt genoteerd. Daarvoor gebruikt de onderzoeker een afgedankt keetje in de duinen, dat Staatsbosbeheer hem schonk.

De ingevulde ringformulieren gaan naar de Groninger emeritus hoogleraar Willem Schaafsma, die ze verwerkt in een databank. Deze oud-Marssumer werkt samen met De Roos aan een boek over de levenscyclus van de steenloper. Het onderzoek loopt al sinds 1985 en het heeft De Roos nog geen seconde verveeld. „Ik heb er wel eens veertig op een avond gevangen", vertelt de vogelaar. „Reken maar uit, een kwartier per vogel. Het werd al weer licht. Toen mijn vrouw bezorgd naar het strand kwam, zat ik mooi voor de keet in het zonnetje te ringen."

Koortsachtigheid

Hij vat zijn taak met een zeldzame koortsachtigheid op: alles wijkt voor de studie. Waar anderen misschien voorzichtig een stapje terug doen, stort de Vlieland zich volop in zijn werk. Vroeger dwaalde De Roos 's nachts alleen over de strekdammen. Zijn vrouw deed geen oog dicht.

„Ik ben wel eens uitgegleden over een stuk wier terwijl ik een vogel in mijn hand hield. Die moet niet beschadigen, dacht ik." De strandloper bleef heel. De knie van de onderzoeker moest het ontgelden. De bloedende wond nam hij voor lief. Voor de studie van zijn geliefde waadvogels reisde De Roos mee met expedities naar IJsland, Siberië, Suriname, Canada, Spitsbergen.

Die laatste reis was nogal een onderneming. Toen het onderzoekschip Plancius in 1983 op een rots was gelopen, moesten de expeditieleden aan boord van een Schotse trawler. „De kapitein was altijd dronken en het stormde. Zelf heb ik er weinig van gemerkt, ik lag al vroeg op kooi. Toen ik wakker werd, was iedereen zeeziek. Mensen gingen voortdurend over hun nek, de arts lag in een kast, maar ik had helemaal niks."

Voor geen goud had hij het hachelijke avontuur willen missen. „Er waren allerlei verschillende zeehondensoorten. Ik zag een ivormeeuw, die zich in een plas zat te wassen. We moesten 30 kilometer door de bergen sjouwen, een Deense pelsjager nam onze bagage mee."

„Bij een vuurtoren zouden we in tenten slapen, maar er stond iets verderop

ook een hut." Grinnikend: „Ik dacht, dan kan ik mooi vroeg de velden in, dus ik ging daar in m'n slaapzak liggen. Er waren daar ijsberen. 's Ochtends hoorde ik de deur kraken! Ha, ha, ha! Was het de arts, Bert Veeman. Die had gezegd: zullen we Gerlof eens bang maken."

Bibliotheek

De Roos woont aan het einde van de Dorpsstraat, in een huisje waar de tijd gulzig aan knaagt. In het midden van zijn volgestouwde werkkamer gloeit een houtkachel. „Hij zit royaal in de boeken", vertelt zijn vrouw. „Hij kan zo een bibliotheek beginnen." De Roos, bijna verontschuldigend: „Ik kan niks weggooien."

Daarbij legt de bioloog ook nog een markante verzamelwoede aan de dag. Toen er een dode bultrug op de Vliehors aanspoelde, kon De Roos het niet nalaten om een stukje walvissnuit mee te nemen. „Die zet ik op formaline", sprak hij opgewekt. Zijn echtgenote gruwet nog bij de herinnering aan de onwelriekende trofee. Aan de wand hangt een geborduurde bijbelspreuk uit 1904: „Tot hier heeft de Heere ons geholpen."

De ornitholoog heeft een bijnaam, die hij opmerkelijk genoeg aan een plant dankt. Op het eiland kennen ze hem als 'Mosje', vrij vernoemd naar Moshe Dayan, de Israëliische staatsman uit de jaren zeventig. In die tijd streed De Roos voor met zeldzame baardmossen begroeide eiken, die moesten wijken voor de bouw van het zwembad.

Als de natuur in het gedrang dreigt te komen, kiest hij voor de persoonlijke aanpak. Hij stelt geen ingewikkelde bezwaarschriften op, maar spreekt de verantwoordelijke mensen gewoon aan. Dat pakt vaak heel goed uit.

Toen hij in een duinvallei op het schietterrein van Vlieland de zeldzame plantensoort groenknolorchis ontdekte, trok de bioloog bij de militairen aan de bel: of ze hun slooplek voor tanks wilden verplaatsen. Defensie ging akkoord. In zijn geboortestad Leeuwarden zijn de lijnen jammer genoeg veel langer. Vol afgrijzen moest De Roos vorig jaar concluderen dat de gemeente een rietveld bij Wilaarderburen en Schilkampen in de broedtijd liet maaien. Nesten van de bedreigde rietzanger en de rietgors werden door het maaigeweld rücksichtslos vernield. „Dat is gewoon in strijd met de vogelwet!"

Te intensief

„Zelfs de bermen en de slootkanten in de Groene Ster worden veel te vroeg en te intensief gemaaid. Twee keer in de veertien dagen! Zo kan niemand genieten van de bloeiende kruiden en de vlinders, bijen en zweefvliegen die er op afkomen. Leeuwarden heeft weinig met de natuur op, dat kun je ook wel zien aan de zuidelijke woningbouwplannen. Weidevogels hebben er geen rechten meer. Laat de mensen, vooral de jeugd, toch genieten van de schatkamers der natuur!"

Het doet hem pijn dat de schepping zo veronachtzaamd wordt. „Wij behoren rentmeesters van deze schepping te zijn", zegt De Roos. Het vuurvindertje, de pendelzweefvlieg, de bijenwolf, hij kan er liefdevol over verhalen.

„Mijn opa had een boerderij met landerijen, precies op de plek waar nu dat Centraal Justitieel Incassobureau staat. Het was daar vroeger prachtig! Je had er salamanders en van die rupsen van de ligusterpijlstaart, werkelijk schitterend!" Hij glimlacht. „Ja, ik heb die verwondering nog steeds." De bezieling mist De Roos bij jongeren. Fronsend: „Maar ja, wat wil je ook. Die kinderen krijgen tegenwoordig nog maar een uur per week biologie."

Van Jaap Hellinga, overgenomen uit De Leeuwarder Courant.

De redactie

LANDELIJKE NATUURWERKDAG 2005

Op zaterdag 5 november vindt weer de Landelijke Natuurwerkdag plaats in de boswachterij Staphorst. Graag nodig ik de leden van de Natuurbeschermingsvereniging uit om mee te helpen.

We verzamelen weer om 9.00 uur bij de werkschuur aan de Vijverweg en starten met koffie of ranja en een koek. Daarna gaan we weer naar de Vier Bergen om de heide te ontdoen van opkomende bomen en boompjes.

Tussen de middag gaan we weer eten bij de kiosk van de Zwarte Dennen. We gaan 's middags door tot 15.00 uur. Als er mensen eerder weg moeten dan is dat geen probleem. Gereedschap wordt door Staatsbosbeheer verzorgd.

Zowel jeugd als ouderen zijn welkom.

Als je mee wilt doen geef je dan even op bij het bestuur van de vereniging. Dan kan ik het aantal doorgeven aan Zwiers van de kiosk.

Scouting Bullingerslag uit Staphorst heeft al aangegeven dat ze weer mee doen. Kijk maar eens op internetpagina www.natuurwerkdag.nl.

Met vriendelijke groeten,

Boswachter Johan Dammers, Telefoon 06-55328359

ACTIVITEITEN VAN DE VERENIGING:

Jong en oud natuur- en milieubewust maken door:

- Nestkastonderzoek in de boswachterij Staphorst en haar omgeving
- Excursies organiseren op natuurgebied
- Het verzorgen van lezingen met film- en diavoorstellingen
- Het uitgeven van "De Scharrelaar"

Het meewerken aan natuurwetenschappelijk onderzoek door:

- Nestkastonderzoek
- Vogelringwerk in de wijde omgeving
- Inventarisatieonderzoek van flora en fauna

Bescherming van plant en dier door:

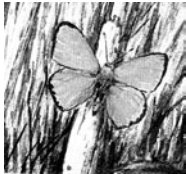
- Het stichten van vrijwillige broedterreinen
- Het plaatsen van nestkasten voor holenbroeders en vleermuizen
- Het creëren van nestgelegenheid voor uilen en roofvogels
- Het monitoren van zeldzame planten en vlinders
- Gerichte wintervoeding van vogels

Overheden kritisch volgen:

- Structureel overleg met gemeenten en waterschappen
- Bestemmings- en streekplannen toetsen
- Voorgenomen ontwikkelingen volgen

En verder:

- Het onderhouden van contacten met (overheids)instanties t.b.v. natuur- en landschapsbescherming
- Het voeren van acties voor het behoud van een gezond leefmilieu

VLINDERWERK GROEP

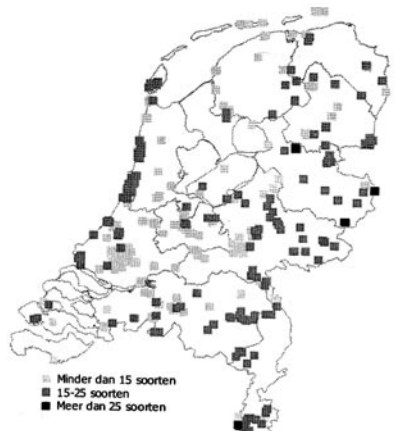
De Vlinderwerkgroep van de natuurbeschermingsvereniging IJhorst-Staphorst e.o. houdt elk jaar een onderzoek naar het aantal soorten vlinders. Deze tellingen worden doorgegeven

aan de vlinderstichting.

Op bijgaand kaartje is aangegeven hoeveel verschillende soorten er in 2004 per route zijn waargenomen. Er zijn landelijk flink wat routes met minder dan 25 soorten. Slechts 4 routes in Nederland haalden 25 soorten. Desondanks is er een nieuw record. Nog nooit werden er meer dan 30 soorten vlinders op een route gemeld.

In 2004 haalde alleen Maastricht 32 soorten. Als goede 2e was de Zoere Grachten bij Staphorst met 27 soorten.

Goed werk van de vlinderwerkgroep. Gezien de slechte zomer van 2005 zal dit aantal zeker niet gehaald worden.

Ligging van de algemene routes in 2004 en het aantal soorten per route.

De vlinderwerkgroep